

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
Ταχ. Δ/ση: Π. Κανελλοπούλου 4
Τ.Κ. 101 77 ΑΘΗΝΑ
☎ 213 15 20 829
ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 7017/4/26711-γ'

Αθήνα, 04 Ιουνίου 2024

ΠΡΟΣ: ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ : Απάντηση στην από 14-02-2024 με αριθμό 3200 Ερώτηση του Βουλευτή κ. Κ. ΦΛΩΡΟΥ.

Σε απάντηση του ανωτέρω μέσου κοινοβουλευτικού ελέγχου και σε ό,τι μας αφορά, σας γνωρίζουμε ότι η Ελληνική Αστυνομία, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4249/2014 (Φ.Ε.Κ. Α' - 73), είναι αρμόδια για την εξασφάλιση της δημόσιας ειρήνης, ευταξίας και απρόσκοπτης κοινωνικής διαβίωσης των πολιτών, την πρόληψη και την καταστολή του εγκλήματος, καθώς και την προστασία του κράτους και του δημοκρατικού πολιτεύματος, στο πλαίσιο της συνταγματικής τάξης, ενώ για την επίτευξή τους αναπτύσσει τόσο προληπτικές, όσο και κατασταλτικές δράσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ/τος 141/1991 (Φ.Ε.Κ. Α' - 58).

Στο πλαίσιο αυτό, το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι σύγχρονες προκλήσεις οδηγούν στην κοινωνική απαίτηση και προσδοκία για αποτελεσματικότερη αστυνόμευση, τόσο στους τομείς της πρόληψης και αποτροπής, όσο και στους τομείς της εξιχνίασης των διαπραττόμενων εγκλημάτων, εκπόνησε Πρόγραμμα Αντεγκληματικής Πολιτικής (2020 - 2024), το οποίο αποτελεί κεντρικό σημείο αναφοράς για όλες τις αστυνομικές Υπηρεσίες.

Με το prorρηθέν Πρόγραμμα, το οποίο σημειωτέον εμπεριέχει το στοιχείο της ιεραρχικής καθοδήγησης - εποπτείας και μετουσιώνεται σε αυτοτελή και αποτελεσματική επιχειρησιακή ανταπόκριση - λειτουργία, δρομολογείται ο σχεδιασμός και η ορθολογική συναρμογή δράσεων πρόληψης και καταστολής του εγκλήματος, με έμφαση στην ταχύτητα ανταπόκρισης, τη νομιμότητα δράσης και την αποτελεσματικότητα, πάντοτε με γνώμονα την κατοχύρωση της ασφάλειας του πολίτη, χωρίς εκπτώσεις στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων του.

Κατ' εφαρμογή των ανωτέρω, οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας τελούν σε διαρκή επαγρύπνηση για τυχόν εντοπισμό ύποπτων δραστηριοτήτων, αναλύουν και αξιολογούν οποιαδήποτε πληροφορία περιέλθει σε γνώση τους και αναπτύσσουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ένα συνεκτικό πλέγμα στοχευμένης δραστηριοποίησης, με σκοπό -πλέον των άλλων- την πρόληψη και αποτροπή της, όποιας μορφής, παραβατικότητας. Σε κάθε δε περίπτωση εκδήλωσης έκνομων συμπεριφορών ατόμων ή ομάδων προσώπων, που πραγματώνουν την αντικειμενική υπόσταση αξιόποινης πράξης, οι ως άνω Υπηρεσίες προβαίνουν σε όλες τις προβλεπόμενες υπηρεσιακές και δικονομικές

ενέργειες, ενημερώνοντας ταυτόχρονα αρμόδιο λειτουργό της οικείας εισαγγελικής Αρχής, υπό τις κατευθύνσεις και τις εντολές του οποίου ενεργούν.

Παρέπεται, επίσης, να λεχθεί ότι οι υλοποιούμενες δράσεις των ως άνω Υπηρεσιών έχουν διαρκή χαρακτήρα, αξιολογούνται - επικαιροποιούνται σε τακτική βάση, αναλόγως των υφιστάμενων συνθηκών και θα συνεχιστούν συστηματικά και με αμείωτη ένταση, στην κατεύθυνση της διασφάλισης της νομιμότητας και της διαμόρφωσης του επιδιωκόμενου περιβάλλοντος ασφάλειας.

Περαιτέρω, τονίζεται ότι πάγια και αδιαπραγμάτευτη θέση του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, αναφορικά με τον τρόπο τέλεσης των καθηκόντων του ένστολου προσωπικού, αποτελεί η απόλυτη και απαρέγκλιτη τήρηση της θεμελιώδους αρχής της νομιμότητας, από την οποία και εκπορεύονται οι ενέργειες των κρατικών οργάνων.

Τα ζητήματα της προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών και της συμπεριφοράς των αστυνομικών προς τους πολίτες είναι, χωρίς περιθώριο αμφισβήτησης, πρωταρχικής σημασίας για το Υπουργείο μας και το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο, με σχετικές διαταγές του προς τις περιφερειακές αστυνομικές Υπηρεσίες, έχει αναδείξει, στο ανθρώπινο δυναμικό του, την αναγκαιότητα για τον απόλυτο σεβασμό της προσωπικότητας των πολιτών, των ατομικών τους ελευθεριών και δικαιωμάτων, αλλά και της ίσης μεταχείρισης, χωρίς φυλετικές, εθνοτικές ή άλλες διακρίσεις, σύμφωνα με το εσωτερικό, ευρωπαϊκό και διεθνές δίκαιο.

Παράλληλα, βασικές αρχές της αστυνομικής διοικητικής δράσης -η υποχρέωση τήρησης των οποίων έχει, ομοίως, αναδειχθεί- αποτελούν οι αρχές της αναγκαιότητας, της προσφορότητας, της αναλογικότητας, καθώς και της υπεροχής του δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος, οι οποίες, ταυτόχρονα, είναι και ακρογωνιαίοι λίθοι του δικαϊκού μας συστήματος. Η δε παράβαση αυτών, ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά έκαστης υπόθεσης, δύναται να στοιχειοθετήσει ποινικά ή/και πειθαρχικά παραπτώματα, που εξετάζονται με ιδιαίτερη αυστηρότητα και προσοχή.

Άλλωστε, στις προτεραιότητές μας εντάσσεται -μεταξύ άλλων- ο έλεγχος κάθε παράνομης, αντικανονικής ή απρεπούς συμπεριφοράς αστυνομικών, τόσο κατά την εκτέλεση των υπηρεσιακών τους καθηκόντων όσο κι εκτός διατεταγμένης υπηρεσίας, ο οποίος επιτυγχάνεται με την ανελλιπή παρακολούθηση όλων των ανά την επικράτεια περιστατικών, αλλά και καταγγελιών ή πληροφοριών, εκδίδοντας σε συντρέχουσα περίπτωση ανάλογες διαταγές. Η προάσπιση του κύρους των Θεσμών, όπως η Ελληνική Αστυνομία, υπαγορεύει, πρωτίστως, την εσωτερική διερεύνηση κάθε υπόνοιας παραβατικής συμπεριφοράς, εκ μέρους του προσωπικού της, υπό την εγγύηση των διατάξεων της διοικητικής και πειθαρχικής νομοθεσίας (π.δ. 120/2008).

Αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι να διερευνώνται όλες οι αιτιάσεις - καταγγελλόμενα για επίμεμπτες πράξεις αστυνομικών που περιέρχονται σε γνώση της Υπηρεσίας, με οποιοδήποτε τρόπο (αναφορές, καταγγελίες, δημοσιεύματα, αλληλογραφία από εισαγγελικές Αρχές κ.α.). Αναφέρεται δε ότι η άσκηση δυσανάλογης ή εν γένει παράνομης «αστυνομικής βίας» αποτελεί παράβαση του υπηρεσιακού καθήκοντος του υπαίτιου αστυνομικού και τα συναφή καταγγελλόμενα ερευνώνται ενδελεχώς, ανάλογα με το περιεχόμενό τους, τόσο από ποινικής όσο και από πειθαρχικής πλευράς.

Στο πλαίσιο δε της πειθαρχικής διερεύνησης υποθέσεων που αφορούν σε αιτιάσεις για αντιδεοντολογική συμπεριφορά αστυνομικών σε βάρος αλλοδαπών ή ατόμων που ανήκουν σε

ευάλωτες εθνοτικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές ομάδες, αξιοσημείωτη είναι η καθιέρωση της υποχρέωσης διερεύνησης τυχόν ύπαρξης ρατσιστικού κινήτρου, με σχετική αναφορά στις συντασσόμενες εκθέσεις πορισμάτων.

Πέραν αυτών, υπογραμμίζεται ότι με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3938/2011 (Φ.Ε.Κ. Α' - 61), ως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 56 του ν. 4443/2016 (Φ.Ε.Κ. Α' - 232) και το άρθρο 188 του ν. 4662/2020 (Φ.Ε.Κ. Α' - 27) και ισχύει, η Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή «Συνήγορος του Πολίτη» ορίστηκε ως Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας, με αρμοδιότητα τη συλλογή, την καταγραφή, την αξιολόγηση, τη διερεύνηση ή την περαιτέρω προώθηση προς άσκηση πειθαρχικού ελέγχου στις αρμόδιες Υπηρεσίες, καταγγελιών για πράξεις -μεταξύ άλλων- και του ένστολου προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας, οι οποίες εκδηλώθηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων του ή κατά κατάχρηση της ιδιότητάς του και αφορούν σε: α. βασανιστήρια και άλλες προσβολές της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, κατά την έννοια του άρθρου 137Α του Ποινικού Κώδικα, β. παράνομες εκ προθέσεως προσβολές κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας ή υγείας ή της προσωπικής ή γενετήσιας ελευθερίας, γ. παράνομη χρήση πυροβόλου όπλου και δ. παράνομη συμπεριφορά για την οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι διενεργήθηκε με ρατσιστικό κίνητρο ή η οποία ενέχει άλλου είδους διακριτική μεταχείριση λόγω χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 1 του προαναφερόμενου νόμου, ο Συνήγορος του Πολίτη αξιολογεί κάθε καταγγελία ή περιστατικό, για το αν εμπίπτει στις αρμοδιότητές του, κατά τα προεκτεθέντα και αποφασίζει με πράξη του, εντός προθεσμίας -10- ημερών, είτε για τη διερεύνηση μιας καταγγελίας ή ενός περιστατικού, είτε για την προώθηση μιας καταγγελίας ή ενός περιστατικού προς διερεύνηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες, επιφυλασσόμενος της αρμοδιότητάς του για ίδια έρευνα, είτε για τη θέση τους στο αρχείο ως αβάσιμων ή ανεπίδεκτων εκτίμησης. Οι διαταγές διενέργειας διοικητικών εξετάσεων για περιστατικά που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας διαβιβάζονται αμελλητί στον Συνήγορο του Πολίτη, προκειμένου να αποφασίσει τη διερεύνηση με ίδια έρευνα ή την παρακολούθηση της εσωτερικής έρευνας, επιφυλασσόμενος της αρμοδιότητάς του για ίδια έρευνα, ενημερώνοντας σχετικά την οικεία Υπηρεσία.

Επιπλέον, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 4 του ίδιου άρθρου, σε κάθε περίπτωση διερεύνησης μιας καταγγελίας ή ενός περιστατικού από τον Συνήγορο του Πολίτη με ίδια έρευνα, προώθηση υπόθεσης στην αρμόδια Υπηρεσία ή παρακολούθηση της διοικητικής εξέτασης, τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα αναστέλλουν την έκδοση της απόφασής τους, έως την έκδοση πορίσματος από τον Συνήγορο του Πολίτη. Ενδεχόμενη απόκλιση από το διατακτικό του πορίσματος του Συνηγόρου του Πολίτη που έχει συνταχθεί κατόπιν ίδιας έρευνας, προώθησης υπόθεσης στην αρμόδια Υπηρεσία ή παρακολούθησης διαταχθείσας διοικητικής εξέτασης, επιτρέπεται μόνο με ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία. Επίσης, οι πειθαρχικές διαδικασίες μετά την ολοκλήρωση και γνωστοποίηση του πορίσματος του Συνηγόρου του Πολίτη διέπονται από το αντίστοιχο πειθαρχικό δίκαιο εκάστης Υπηρεσίας. Σε κάθε δε περίπτωση, η εν λόγω Αρχή ενημερώνεται για την εξέλιξη της σχετικής πειθαρχικής διαδικασίας και τις αποφάσεις των πειθαρχικών Οργάνων.

Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 5 αυτού, ο Συνήγορος του Πολίτη επιλαμβάνεται υποθέσεων για τις οποίες έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση από το

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) σε βάρος της Ελλάδας, όταν βάσει αυτών διαπιστώνονται ελλείψεις της πειθαρχικής διαδικασίας ή νέα στοιχεία που δεν αξιολογήθηκαν στην πειθαρχική έρευνα ή την εκδίκαση της υπόθεσης.

Κατόπιν των προρρηθέντων, επισημαίνεται ότι το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας έχει ενημερώσει τις υφιστάμενες Υπηρεσίες του αφενός για τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη, ως Εθνικού Μηχανισμού Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας του ένστολου προσωπικού των Σωμάτων Ασφαλείας και αφετέρου για την πλήρη εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, προκειμένου αυτές να αποτελέσουν αντικείμενο ενδελεχούς μελέτης από το προσωπικό τους και πρωτίστως, εκείνου που διεκπεραιώνει πειθαρχικές υποθέσεις.

Πλέον των ανωτέρω, υπογραμμίζεται ότι η χώρα μας, προκειμένου να ενισχύσει την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών προς την ελληνική επικράτεια, έχει θέσει σε εφαρμογή ένα σύστημα τριών επιπέδων για τη διερεύνηση καταγγελιών περί «άτυπων επαναπροωθήσεων» από στελέχη επιβολής του νόμου. Ειδικότερα, σε διοικητικό επίπεδο, σημειώνεται ότι, μόλις γνωστοποιηθεί στις αρμόδιες Αρχές και Υπηρεσίες οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με αντίστοιχους ισχυρισμούς ή καταγγελίες, διατάσσεται, χωρίς καθυστέρηση, η διενέργεια πειθαρχικού έλεγχου. Επιπλέον, υποθέσεις καταγγελιών για περιστατικά που αφορούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα σύνορα διερευνώνται τόσο από τις δικαστικές (εισαγγελικές) Αρχές, όσο και από τις Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές της χώρας (Εθνική Αρχή Διαφάνειας και Συνήγορος του Πολίτη).

Αξίζει δε να αναφερθεί ότι η παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τα θεμελιώδη δικαιώματα ενισχύθηκε, έτι περαιτέρω, με τις διατάξεις του ν. 4960/2022 (Φ.Ε.Κ. Α' - 145), σύμφωνα με τις οποίες, στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, συστάθηκαν:

- το Αυτοτελές Γραφείο Υπευθύνου Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRO), με αρμοδιότητα τη συλλογή και προκαταρκτική αξιολόγηση καταγγελιών για φερόμενες παραβάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων κατά την υποδοχή πολιτών τρίτων χωρών και τις διαδικασίες χορήγησης διεθνούς προστασίας σε αυτούς, καθώς και τη διαβίbasή τους στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας ή στα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (άρθρο 49 παρ. 1), καθώς και
- η Ειδική Επιτροπή για τη Συμμόρφωση με τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, επιφορτισμένη με την παρακολούθηση των διαδικασιών και της εφαρμογής της εθνικής, ενωσιακής και διεθνούς νομοθεσίας στους τομείς της προστασίας των συνόρων και της χορήγησης διεθνούς προστασίας (άρθρο 50 παρ. 1).

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο των Κοινών Επιχειρήσεων του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex), που διεξάγονται στην ελληνική επικράτεια, υφίστανται δύο μηχανισμοί παρακολούθησης για τις πιθανές παραβιάσεις των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα σύνορα, ήτοι:

- η Αναφορά Σοβαρών Περιστατικών (Serious Incident Reports/SIRs) που παρέχει τη δυνατότητα σε οιονδήποτε συμμετέχοντα στις επιχειρησιακές δραστηριότητες του Οργανισμού, που έχει λόγους να πιστεύει ότι σημειώθηκε παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων στην επιχειρησιακή περιοχή, να υποβάλλει -μέσω καθιερωμένων καναλιών- σχετική αναφορά στον Οργανισμό και
- ο Μηχανισμός Παραπόνων (Complaints Mechanism) που παρέχει τη δυνατότητα σε οποιοδήποτε άτομο, το οποίο επηρεάζεται άμεσα από τις ενέργειες ή τις παραλείψεις

οφειλόμενων νόμιμων ενεργειών εκ μέρους του προσωπικού που εμπλέκεται σε μια δραστηριότητα του Οργανισμού και θεωρεί ότι παραβιάστηκαν τα θεμελιώδη δικαιώματά του συνεπεία αυτών των ενεργειών ή παραλείψεων, να υποβάλλει καταγγελία -δωρεάν- στον Οργανισμό.

Μετά τη λήψη των ως άνω αναφορών ή καταγγελιών από το Γραφείο Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Frontex, ως αρμόδια Αρχή του Οργανισμού για τη διαχείριση αυτών, οι ελληνικές Αρχές οφείλουν να παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για τα υπό εξέταση περιστατικά και τις επακόλουθες έρευνες, σε εθνικό επίπεδο. Οι εν λόγω καταγγελίες (complaints) αποστέλλονται, ταυτόχρονα, για ενημέρωση στον Συνήγορο του Πολίτη, προκειμένου να εξετάσει εάν θα επιληφθεί -είτε με ίδια έρευνα είτε με την προώθηση των υποθέσεων προς διοικητική διερεύνηση στις αρμόδιες Υπηρεσίες- στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ως Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας στα Σώματα Ασφαλείας.

Τέλος, γίνεται μνεία ότι, στην κατεύθυνση της βέλτιστης υποστήριξης του Μηχανισμού Καταγγελιών του Frontex από τις εθνικές Αρχές, τόσο η Ελληνική Αστυνομία όσο και το Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή διόρισαν Αξιωματικούς - Συνδέσμους, κατά τις επιχειρησιακές δράσεις στα εξωτερικά σύνορα, οι οποίοι συνεργάζονται με το Γραφείο Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Οργανισμού, με στόχο τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της παρακολούθησης της συμμόρφωσης του συμμετέχοντος προσωπικού με τα νομικά και επιχειρησιακά πρότυπα, ως αυτά απορρέουν από το εθνικό, κοινοτικό και διεθνές δίκαιο, καθώς και τη συναφή νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΕΔΔΑ για τα θεμελιώδη δικαιώματα κάθε προσώπου που διέρχεται τα εξωτερικά μας σύνορα, ανεξαρτήτως εθνικότητας ή μεταναστευτικής ιδιότητας.

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ**